

ВИСНОВОК

рецензента

доктора педагогічних наук, професора **Федоришина Василя Ілліча**
про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації
ЯНЬ ІНШИ

на тему «Методика формування вокально-виконавської компетентності
майбутніх учителів музичного мистецтва»,
поданої на здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

У результаті опрацювання дисертації Янь Інши, нами було встановлено обґрунтованість наукових положень, достовірність отриманих результатів дослідження, висновків та рекомендацій, що забезпечено коректним використанням відповідних методів, підходів та принципів.

Відповідно до логіки проведення дослідження дисертантом на різних етапах наукового пошуку доцільно був використаний комплекс взаємодоповнюючих дослідницьких методів, серед яких: *теоретичні методи* (категоріальний аналіз, систематизація та узагальнення наукових джерел щодо практики викладання вокалу на факультетах мистецтв педагогічних університетів; теоретичного прогнозування й моделювання; синтез, порівняння, систематизація та ін.); група *емпіричних методів* (діагностувальні: опитування, бесіди, інтерв'ю, анкетування, спостереження, тестування, узагальнення; метод експертних оцінок; педагогічний експеримент та ін.); а також методи *математичної статистики* для якісного та кількісного аналізу отриманих даних, підтвердження їх вірогідності та порівняння із вихідними положеннями.

Для встановлення цілісної методологічної рамки дослідження дисертантом доцільно був використаний комплекс взаємодоповнюючих наукових *підходів*: аксіологічного, особистісно-зорієнтованого та творчо-проективного. Концептуальною основою формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва в процесі фахового навчання виступили розроблені дисертантом педагогічні *принципи*: принцип емоційної насиченості; принцип ефективного використання інноваційних технологій у навчанні; принцип креативного самовираження у співацькій діяльності. Важливо, що означені принципи охопили весь простір фахового навчання майбутніх учителів музичного мистецтва, доповнюючи та підсилюючи дію один одного: дотримання одного з них означало дотримання та опору на інші.

Актуальність обраної Янь Інши теми дослідження зумовлена, в першу чергу, зростаючим рівнем вимог як до якості вищої мистецької освіти в цілому, так і до творчо-особистих якостей майбутніх учителів музичного мистецтва, зокрема, їхнього професіоналізму в сфері музично-виконавської діяльності, особливо на тлі вимог щодо підвищення конкурентоспроможності випускників факультетів мистецтв у відкритому культурно-освітньому просторі. Натомість,

як слушно зауважує автор, далеко не всі випускники факультетів мистецтв набувають у процесі фахової підготовки відповідної виконавської компетентності, що не корелюється із внутрішніми потребами самих випускників щодо здійснення ними виконавської, зокрема, вокально-виконавської діяльності в закладах загальної середньої освіти.

Аналіз дисертантом стану фахової підготовки студентів факультетів мистецтв дозволив йому виявити низку *суперечностей* в змісті вокального навчання, зокрема, між: потребою у вокальному виконавстві студентів та традиційним змістом вокального навчання; необхідним рівнем сформованості вокально-виконавської компетентності студентів для здійснення вокально-виконавської діяльності в школі та наявним рівнем володіння ними вокально-виконавськими вміннями й навичками; необхідністю набуття додаткових вокально-виконавських компетенцій та традиційним використанням форм і методів вокальної підготовки студентів факультетів мистецтв.

Виявлені суперечності особливо актуалізують значення вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, про що слушно було зазначено дисертантом. Адже її сформованість уможливить цілісне (комплексне) уявлення студентів про закономірності та специфіку вокально-виконавської діяльності та важливих чинників і механізмів її здійснення в публічному шкільному освітньому середовищі.

З огляду на викладене, вважаємо вибір Янь Інши теми дисертаційного дослідження: «Методика формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва» цілком виправданим, актуальним та своєчасним для вирішення сучасних проблем вищої мистецької освіти.

Наукова новизна одержаних результатів. Здобувачем здійснено ґрунтовне цілісне дослідження методики формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Визначено сутність, зміст та обґрунтовано структуру досліджуваного феномену, розкрито його функціональне значення у вокально-виконавській діяльності майбутніх учителів музичного мистецтва в шкільному освітньому середовищі.

Новизна полягає в авторській інтерпретації поняття «*вокально-виконавська компетентність*» майбутніх учителів музичного мистецтва як особистісного утворення, що посилює здатність виконавця до яскравого втілення творчого задуму на основі набутої компетентності за відповідними напрямками: варіативного опрацювання вокального матеріалу, самостійного втілення творчої інтерпретації вокального твору, художньо-образного та артистичного виконання вокального твору для здійснення вокально-виконавської діяльності в школі. Визначено структуру вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва, яка комплексно представлена у вигляді взаємодоповнюючих *компонентів*, а саме: мотиваційно-спрямованого, знаннево-інноваційного та діяльнісно-креативного.

У ключовій авторській дефініції особлива увага акцентується на значущості комплексно-інноваційної ретрансляції змісту вокальних творів у публічно-виконавській діяльності, унікальної подачі фонаційно-вербалізованої інформації, що сприяє формуванню в особистості усвідомленого ставлення до специфіки, структури й функцій досліджуваного феномену, значущих системоутворюючих зв'язків між його компонентами, а також головних принципів творення та фахового вдосконалення.

Наукомісткий потенціал досліджуваного феномену скерував дисертанта до обґрунтування комплексу *методичних засад*, які охоплюють наукові підходи, принципи, педагогічні умови та власне методика формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Обґрунтований дисертантом комплекс *педагогічних умов* формування означеного феномену (організація навчального процесу, який включає пряме і дотичне керівництво, що передбачає співтворчість з викладачем, а також самостійну діяльність студентів; зобов'язання дотримуватися регламенту в роботі голосового апарату для уникнення перевтоми; спонукання студентів до творчої самореалізації у різних формах творчої діяльності) охопив всі напрями фахової підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва.

Розроблена авторська методика формування досліджуваної якості, яка від мети дослідження через компонентну структуру, основні принципові положення, педагогічні умови, етапи дослідно-експериментальної роботи щодо формування означеного феномена становить повний технологічний цикл.

У процесі проведення дослідно-експериментальної роботи дисертантом була встановлена критеріально-показникова система для педагогічної діагностики досліджуваного феномену, а саме: визначено *критерії* та підбрано відповідні *показники* до них (міра фахової вмотивованості до вокально-виконавської діяльності; ступінь фахової спрямованості у сфері вокального мистецтва; міра творчого опрацювання вокальних творів).

Результати констатувального експерименту засвідчили, що у фаховій підготовці студентів факультетів мистецтв недостатньо приділяється уваги формуванню вокально-компетентнісного мислення, плануванню покрокового розбору вокальних творів з метою їх якісної інтерпретації та створення вокально-виконавської моделі вокального твору тощо. Студентам бракує як практичних навичок з пластичного супроводу вокального твору, так і мовленнєвих навичок у мелодекламаційній підготовці до виконання вокального твору. Підтверджено, що причина зазначених недоліків криється у відсутності відповідного методичного забезпечення на заняттях з музично-теоретичних та виконавських дисциплін, зокрема, на заняттях з «Вокалу», «Постановки голосу» та ін.

Упровадження авторської методики відбувалося під час проведення формувального експерименту, який здійснювався *поетапно*, включаючи інформаційно-орієнтовний, рефлексивно-операційний та творчо-продуктивний етапи. На кожному з етапів формувального експерименту дисертантом вдало

були підібрані відповідні *форми і методи*, зокрема: комплексні тренінги, творчі завдання, художня ілюстрація, ескізне опрацювання вокальних творів, складання репертуару-вокаліста, рольова гра «Я організатор вокального концерту», інтерактивні методи; метод ілюстрування, тематичні бесіди, обговорення кращих виконавських зразків вокальної класики та педагогічного репертуару вокаліста-виконавця; рефлексивні методи, відео- та аудіо-візуальні форми самоспостереження, самооцінки, корекційної роботи, методи прогнозування та планування вокально-виконавської діяльності та багато інших цікавих методів.

Вірогідність розроблених дисертантом принципів, педагогічних умов, методів, прийомів та етапів формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва підтверджено статистичною обробкою результатів експериментального дослідження, яка уможливила виявлення позитивної динаміки рівнів сформованості досліджуваного феномену в експериментальній групі, що підтверджує доцільність впровадження розробленої авторської методики.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. У своїй роботі автору вдалося реалізувати мету та виконати всі визначені завдання дослідження. Подальшого розвитку, систематизації та конкретизації дістали теоретичні положення щодо фахового навчання студентів у мистецьких закладах вищої освіти; методи і форми вокального навчання студентів факультетів мистецтв університетів.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що його теоретичні висновки та експериментальні результати можуть служити для оновлення змісту навчальних курсів з методики музичної освіти, розробки робочих навчальних програм з «Постановки голосу», «Методики викладання вокалу», «Історія та теорія вокального мистецтва», методичних рекомендацій з формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва та ін. Виявлені специфічні особливості вокальної підготовки студентів факультетів мистецтв в контексті формування вокально-виконавської компетентності з урахуванням ментальних та національно-культурних особливостей дозволяють інтегрувати результати дослідження в міжнародне освітнє мистецьке середовище.

Дисертація викладена науковим стилем, доступною мовою, в логічній послідовності, з критичним аналізом та висновками. Дисертаційна робота логічно структурована, складається зі вступу, трьох розділів, висновків до розділів, загальних висновків та списку використаних джерел.

Основні теоретичні положення та результати дослідження повною мірою відображені у 8 наукових публікаціях, серед яких 4 публікації у провідних фахових виданнях України, 1 – у міжнародних виданнях, 3 – праці апробаційного характеру, що свідчить про повноту викладу основних положень та результатів дисертаційного дослідження.

Висновок. Дисертація **Янь Інші** на тему: «Методика формування вокально-виконавської компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва» є цілісним завершеним самостійним дослідженням, яке за своїм науково-теоретичним рівнем, новизною у постановці та вирішенні досліджуваної проблеми, аргументованістю теоретичних положень, висновків та практичним значенням відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 і може бути подане до захисту в разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

Рецензент:

доктор педагогічних наук, професор,
декан факультету мистецтв імені Анатолія Авдієвського
Українського державного університету
імені Михайла Драгоманова

